

ВІННИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра менеджменту, маркетингу та підприємництва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з дисципліни

ОК 8. – «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

для здобувачів вищої освіти другого

(магістерського) рівня

за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Вінниця – 2023

ІВАНЮТА П.В., ПИРІЖОК С.Є. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 Менеджмент. Вінниця.
ВКІ 2023. 54с.

Методичні рекомендації до практичних занять розглянуто та схвалено на засіданні кафедри *кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва*

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

*В.о. завідувача кафедри менеджменту,
маркетингу та підприємництва* к.е.н. Стелла ПИРІЖОК

«30» серпня 2023 р.

Вступ

Навчальна дисципліна «Корпоративне управління» вивчається відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент» зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня.

Дисципліна «Корпоративне управління» є однією з обов'язкових дисциплін підготовки менеджерів, яка дозволить інтегрувати в собі попередньо здобуті здобувачами знання з різних галузей економіки та управління, на основі чого магістри зможуть оволодіти теоретичними знаннями та одержати практичні навички щодо організаційних, правових та фінансових аспектів діяльності корпорацій.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмій та навичок виконання певних видів роботи з економічного аналізу, пошуку управлінських рішень. В процесі проведення практичних занять студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, ситуації та тестові завдання. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставленням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Основними завданнями практичних занять є:

- закріплення у здобувачів вищої освіти теоретичних знань;
- оволодіння науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення до наукових досліджень;
- прищеплення навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень та висновків;
- виконання практичних завдань.

Методичні вказівки рекомендуються до виконання практичних завдань дисципліни, що підготовлені з метою надання допомоги студентам економічних спеціальностей у вивченні теоретичних основ та надбання практичних навичок шляхом оволодіння знаннями економіко-правового характеру про систему корпоративних відносин та вимог щодо підвищення ефективності функціонування корпорації як господарюючого суб'єкта і соціально-економічного інституту в ринковій економіці. А також навчання студентів теорії та практики корпоративного управління у різних галузях економіки.

Успішне набуття та розвиток фахових компетенцій здобувачів вищої освіти рівня магістр не можливі без опанування закономірностей діяльності сучасних корпоративних форм бізнесу, вивчення основ забезпечення їх ефективності та стабільності діяльності. Сучасний представник ділової спільноти – це людина, яка здатна забезпечувати управління в умовах різних корпоративних структур, обізнана

у особливостях їх діяльності. Саме тому, засвоєння дисципліни «Корпоративне управління» є надзвичайно важливим для здобувачів вищої освіти.

Дисципліна «Корпоративне управління» забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти магістерського рівня і разом з іншими дисциплінами формує інтегрований підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців високої кваліфікації.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Нормативна (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Нормативна <i>для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»</i>
Семестр	<i>I</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Загальна кількість годин	<i>120</i>
Кількість змістових модулів	<i>2</i>
Лекції , годин	<i>20</i>
Практичні / семінарські , годин	<i>22</i>
Лабораторні, годин	<i>-</i>
Самостійна робота , годин	<i>74</i>
Вид контролю:	<i>екзамен</i>

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Корпоративне управління» є формування у майбутніх фахівців системи теоретичних знань з основ організації та функціонування корпоративного сектору економіки, а також інституційних та інформаційних інструментів щодо забезпечення функціонування системи управління корпораціями, набуття умінь та практичних навичок для ефективного управління в сучасних умовах господарювання.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Корпоративне управління» є:
вивчити зміст корпоративного управління в системі менеджменту підприємств;
засвоїти особливості корпоративного управління як системи на підприємстві;
засвоїти сутність, види та основні напрямки корпоративного управління на підприємстві;
сформувати вміння управляти корпоративними відносинами в процесі діяльності підприємства;
розвинути обґрунтування економічного потенціалу підприємства та роль корпоративного управління в ньому;

розвинути обґрунтування соціальної політики та управління персоналом в корпоративному управлінні підприємства;

розвивати у студентів пізнавальні інтереси, вміння працювати з навчально-методичною літературою.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК 3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 5. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

2.3.2. Спеціальні компетенції

СК 1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей міжнародних стандартів.

СК 4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК 5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

СК 10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

СК 11. Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у системі корпоративного управління за невизначеності умов та вимог.

СК 12. Здатність розробляти алгоритми реалізації змін та застосовувати інноваційні технології менеджменту з метою узгодження інтересів кожного учасника корпоративних відносин.

2.4. Програмні результати навчання

ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями.

ПРН 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї.

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачених умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН 15. Розробляти алгоритми реалізації змін з використанням інноваційних управлінських технологій.

ПРН 16. Вміти визначати та прогнозувати силу впливу різних груп стейкхолдерів для впровадження змін у соціально-економічних системах та моделювати наслідки організаційних та процесних перетворень.

Тематика практичних занять

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин	
			денна	заочна
1	3	Тема 2. Моделі корпоративних відносин на підприємстві <i>Тема практичного заняття 1.</i> Обґрунтування процесів створення підприємства	2	2
2	5	Тема 3. Зовнішня сфера та внутрішнє середовище корпоративних відносин <i>Тема практичного заняття 2.</i> Формування інформаційного забезпечення і врегулювання ситуацій з викупом цінних паперів	2	2
3	7	Тема 4. Учасники корпоративних відносин. Корпоративна культура <i>Тема практичного заняття 3.</i> Система органів корпоративного управління: функції і повноваження, порядок їх формування, застосування і відповідальність	2	2
4	8	Тема 4. Учасники корпоративних відносин. Корпоративна культура <i>Тема практичного заняття 4.</i> Корпоративний стиль і ведення взаємовідносин на підприємстві	2	
5	10	Тема 5. Загальні положення корпоративного управління підприємства <i>Тема практичного заняття 5.</i> Дослідження стану підприємства для задоволення вимог акціонерів	2	
6	11	Тема 5. Загальні положення корпоративного управління підприємства <i>Тема практичного заняття 6.</i> Обґрунтування доцільності вкладення коштів у підприємство	2	
7	14	Тема 6. Стратегічні особливості корпоративного управління підприємства <i>Тема практичного заняття 7.</i> Визначення стратегічних особливостей корпоративного управління	2	
8	16	Тема 7. Планування у корпоративному управлінні підприємства <i>Тема практичного заняття 8.</i> Визначення центрів відповідальності і прогнозування фінансового стану підприємства	2	2
9	18	Тема 8. Організація корпоративних відносин на підприємстві <i>Тема практичного заняття 9.</i> Характеристика корпоративних відносин на підприємстві	2	
10	20	Тема 9. Економічна ефективність, його оцінювання і роль корпоративного управління в цьому <i>Тема практичного заняття 10.</i> Оцінка ефективності та якості корпоративного управління	2	
11	22	Тема 10. Соціальна політика і управління персоналу у корпоративних відносинах підприємства <i>Тема практичного заняття 12.</i> Порівняльна характеристика і складання плану заходів щодо реалізації стратегії корпоративного управління	2	
Разом			22	8

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕМА 2. МОДЕЛІ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН НА ПІДПРИЄМСТВІ.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.

Тема практичного заняття 1. Обґрунтування процесів створення підприємства

Мета: Засвоїти основні моделі побудови корпорацій за порівняннями форм власності підприємств.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте рейтинг корпоративного управління в Україні та країнах Східної Європи за останні 2 роки. Здійсніть порівняльний аналіз прав акціонерів в досліджуваних країнах.

2. Порівняйте моделі корпорації з концентрованою та неконцентрованою власністю та заповніть таблицю 1. Яка модель корпорації властива вітчизняному бізнесу?

Таблиця 1 – Характеристика базової моделі корпорації

Характеристики	Базова модель корпорації	
	Корпорація з неконцентрованою власністю	Корпорація з концентрованою власністю
Власники, які контролюють корпорацію		
Ареал розповсюдження		
Основний тип конфлікту		
Суб'єкт опортуністичної поведінки		
Базовий ризик		
Мета суб'єктів опортуністичної поведінки		

3. Назвіть основні ознаки національних моделей корпорацій – англосаксонської, німецької, японської.

Таблиця 2 – Ознаки національних моделей корпорацій

Модель корпоративного управління	Відмінні характеристики організації корпоративного сектору		
	Ключове джерело фінансування	Місце зосередження контролю	Значні інтереси орієнтована діяльність корпорації
Англосаксонська			
Німецька			
Японська			

Заповніть таблицю. Яка з національних моделей, на Вашу думку, є найбільш ефективною? Чому?

4. Визначте соціально-економічні інтереси учасників корпоративних відносин та заповніть таблицю.

Таблиця 3 – Соціально-економічні інтереси учасників корпоративних відносин

Суб'єкти корпоративних відносин	Соціально-економічні інтереси суб'єктів корпоративних відносин	Вигоди для корпорації, пов'язані з реалізацією інтересів суб'єкта	Ризики для корпорації, пов'язані з реалізацією інтересів суб'єкта
Менеджери			
Акціонери			
Фінансові інститути			
Споживачі			
Постачальники			
Держава			
Інші (за вибором студента)			

4. Ознайомтеся з матеріалами дослідження «Моніторинг рейдерських атак в Україні за січень-лютий 2021 р.», проведеного Українським інститутом дослідження екстремізму

Тестові завдання:

1. Корпорація – це:

- а) сукупність осіб, що об'єдналися для досягнення загальних цілей, здійснення спільної діяльності;
- б) унітарне підприємство;
- в) сукупність осіб, що об'єдналися для досягнення загальних цілей, здійснення спільної діяльності та утворили самостійний суб'єкт права – юридичну особу;
- г) характеристика розміру бізнесу;
- д) особлива логістична модель.

2. Корпоративна модель з широким володінням акціями та значним впливом менеджменту на прийняття рішень називається:

- а) аутсайдерська;
- б) інсайдерська;
- в) функціональна;
- г) ресурсна;
- д) маркетингова.

3. Оберіть ознаку, яка не характерна для корпоративної форми організації бізнесу:

- а) обмежена відповідальність;
- б) повна відповідальність;

- в) юридична самостійність;
- г) право вільної трансформації власником своєї участі;
- д) централізований менеджмент.

4. Юридична самостійність корпорації означає, що:

- а) власники несуть відповідальність за зобов'язаннями корпорації тільки у розмірі вкладеного капіталу;
- б) власники несуть відповідальність за зобов'язаннями корпорації тільки усім своїм майном;
- в) право управління передається менеджменту;
- г) власник і корпорація юридично незалежні та володіють різною власністю;
- д) власник і корпорація юридично залежні та володіють спільною власністю.

5. Господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах вартості належних їм акцій, називається:

- а) повне товариство;
- б) товариство з обмеженою відповідальністю;
- в) товариство з додатковою відповідальністю;
- г) акціонерне товариство;
- д) консорціум.

6. У корпорації з неконцентрованою власністю суб'єктами опортуністичної поведінки є:

- а) акціонери суттєвої участі;
- б) акціонери з дрібними пакетами акцій;
- в) менеджери;
- г) наймані працівники;
- д) громадські організації.

7. Базовим ризиком у моделі корпорації з концентрованою власністю є експропріація багатства інвесторів з боку:

- а) найманих менеджерів;
- б) акціонерів суттєвої участі;
- в) міноритарних акціонерів;
- г) найманих працівників;
- д) держави.

8. Пул – це:

- а) об'єднання підприємців, що передбачає особливий порядок розподілу прибутку серед його учасників, який надходить на загальний рахунок, а потім розподіляється між ними у заздалегідь установленій пропорції;

б) форма об'єднання, яка передбачає втрату юридичної та економічної самостійності як у виробництві, так і при реалізації;

в) форма об'єднання підприємств, які виробляють од-норідну продукцію, що передбачає збереження виробничої самостійності при втраті права на самостійний збут продукції;

г) акціонер, у якого зосереджений контрольний пакет акцій;

д) міноритарний акціонер.

9. Синдикат – це:

а) об'єднання підприємців, що передбачає особливий порядок розподілу прибутку серед його учасників, який надходить на загальний рахунок, а потім розподіляється між ними у заздалегідь установленій пропорції;

б) форма об'єднання, яка передбачає втрату юридичної та економічної самостійності як у виробництві, так і при реалізації;

в) форма об'єднання підприємств, які виробляють однорідну продукцію, що передбачає збереження виробничої самостійності при втраті права на самостійний збут продукції;

г) акціонер, у якого зосереджений контрольний пакет акцій;

д) міноритарний акціонер.

10. Трест – це:

а) об'єднання підприємців, що передбачає особливий порядок розподілу прибутку серед його учасників, який надходить на загальний рахунок, а потім розподіляється між ними у заздалегідь установленій пропорції;

б) форма об'єднання, яка передбачає втрату юридичної та економічної самостійності як у виробництві, так і при реалізації;

в) форма об'єднання підприємств, які виробляють однорідну продукцію, що передбачає збереження виробничої самостійності при втраті права на самостійний збут продукції;

г) акціонер, у якого зосереджений контрольний пакет акцій;

д) міноритарний акціонер.

Питання для самоконтролю

1. Основні моделі корпорацій. Чим відрізняється корпорація з концентрованою власністю від корпорації з неконцентрованою (розпорошеною) власністю?

2. На якій стадії знаходиться Українська модель корпоративного управління?

3. Чим відрізняються між собою дві управлінські системи корпоративного управління в Україні?

4. Чому на початку приватизації в Україні показники концентрації капіталу були низькими?

5. Які процеси мали великий вплив на формування української моделі корпоративного управління?

6. Яка з моделей системи корпоративного управління притаманна Україні?
7. Який чинник визначає характер розвитку корпоративного управління в Україні?
8. Які напрямки корпоративного управління розвитку визначені в Україні?
9. Чим різняться англосаксонська, німецька та японська моделі корпорацій? Чи можлива адаптація цих моделей у вітчизняній економіці? Що для цього необхідно?
10. Які організаційні форми корпоративних структур Ви знаєте?
11. Як відбувалося становлення корпоративної форми підприємництва в Україні? Тенденції розвитку корпоративної форми підприємництва в Україні.
12. За яких умов можливий розвиток корпоративного управління в Україні.

ТЕМА 3.

ЗОВНІШНЯ СФЕРА ТА ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.

Тема практичного заняття 2. Формування інформаційного забезпечення і врегулювання ситуацій з викупом цінних паперів

Мета: обґрунтувати характеристику зовнішньої сфери та внутрішнього середовища організацій шляхом оцінки вартості цінних паперів.

Практичні завдання:

1. АТ «ГАМА-ПЛЮС» випустило 1000 привілейованих акцій номіналом 60 грн. За умовами емісії мінімальний річний прибуток за акціями встановлено на рівні 25 % від їх номіналу. Чистий прибуток товариства, з якого сплачуються дивіденди, склав 30 000 грн. Визначте суму дивідендів за привілейованими акціями, а також прибуток на прості акції.

2. За рік акціонерне товариство отримало прибуток розміром 10 млн грн. Кількість випущених акцій – 100 000 штук. Визначте величину нерозподіленого прибутку та дивідендів на одну акцію, якщо на дивіденди спрямовано 70 % прибутку після сплати податків. Яка сума дивідендів залишиться у акціонера після сплати податків?

3. Визначити розмір прибутку та цінність акції, якщо дивідендний вихід ПАТ «Молоко» складає 50 %. За даними поточного року курсова вартість акцій номіналом 10 грн становить 4,3 грн, а сума дивідендів за один квартал попереднього року дорівнювала 5 грн.

4. Акції ПАТ «Фінпромбанк» номіналом 1000 грн продавалися на початку року за курсова вартістю 4000 грн за акцію. Дивіденд за рік був оголошений у розмірі 10 % річних. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивідендів акцій, придбаних на початку року.

5. Акціонерне товариство сплатило дивіденд у розмірі 2,2 грн на кожну звичайну акцію. Якою повинна бути вартість його акцій, якщо очікується темп зростання дивідендів на рівні 4 % на рік. Прийнятна доходність за аналогічними цінними паперами складає 7,3 % річних.

6. Підприємство сплачує дивіденд у розмірі 5 грн на акцію. Якою має бути ціна акції, якщо мінімальний рівень прибутковості акції складає 16 %?

Тестові завдання:

1. Корпоративне середовище становить:

а) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона не може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив;

б) площину взаємодії корпорації із споживачами та постачальниками;

в) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив.

2. Депозитарна діяльність – це:

а) депозитарій іноземної держави або міжнародна депозитарноклірингова установа, що є клієнтом Центрального депозитарію на підставі встановлених кореспондентських відносин щодо цінних паперів;

б) діяльність професійних учасників депозитарної системи України та Національного банку України щодо надання послуг із зберігання та обліку цінних паперів, обліку і обслуговування набуття, припинення та переходу прав на цінні папери і прав за цінними паперами та обмежень прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, емітентів, депозитаріївкореспондентів, осіб, які провадять клірингову діяльність, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депонентів, а також надання інших послуг, які відповідно до цього закону мають право надавати професійні учасники депозитарної системи України;

в) сукупність учасників депозитарної системи та правовідносин між ними щодо ведення обліку цінних паперів, прав на цінні папери і прав за цінними паперами та їх обмежень, що встановлюються в системі депозитарного обліку цінних паперів, у тому числі внаслідок проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів;

г) власник цінних паперів, співвласники цінних паперів, нотаріус, на депозит якого внесено цінні папери, яким рахунок у цінних паперах відкривається депозитарною установою на підставі відповідного договору про обслуговування рахунка в цінних паперах, а також депозитарна установа,

яка відкриває собі рахунок у цінних паперах на підставі наказу керівника цієї депозитарної установи. Національний банк України може бути депонентом у випадках, передбачених законом.

3. Величина витрат для інвесторів корпорації, зумовлених відділенням права власності від права контролю, називається:

- а) трансакційними витратами;
- б) агентськими витратами;
- в) операційними витратами;
- г) постійними витратами;
- д) перемінними витратами.

4. Конфлікт інтересів «принципал – агент» обумовлений тим, що дії:

- а) агента спрямовані на інтереси принципала;
- б) агента суперечать інтересам принципала;
- в) агента суперечать інтересам суспільства;
- г) принципала суперечать інтересам суспільства;
- д) принципала суперечать інтересам стейкхолдерів.

5. Міноритарні акціонери – це власники:

- а) великих пакетів акцій;
- б) незначних за розміром пакетів акцій;
- в) контрольних пакетів акцій;
- г) блокуючих пакетів акцій;
- д) привілейованих акцій.

6. Власників великих пакетів акцій називають:

- а) міноритарними акціонерами;
- б) мажоритарними акціонерами;
- в) принципалами;
- г) агентами;
- д) стейкхолдерами.

7. Грінмейл – це:

а) корпоративний шантаж, принцип якого заснований на придбанні міноритарієм акцій з подальшою пропозицією продати ці акції дорожче;

б) корпоративний шантаж, принцип якого заснований на придбанні міноритарієм акцій з подальшою пропозицією продати ці акції дешевше;

- в) кодекс корпоративної поведінки;
- г) корпоративне захоплення, яке полягає у недружньому поглинанні;
- д) комплаєнс електронної кореспонденції менеджменту.

8. Протиправну поведінку, спрямовану на встановлення управлінського контролю над юридичною особою або на набуття прав на наявне у них майно, що супроводжується нанесенням шкоди фізичним або юридичним особам, а також публічно-правовим утворенням, називають:

- а) грінмейлом;
- б) комплаєнсом;
- в) рейдерством;
- г) акціонерними зборами;
- д) корпоративною соціальною відповідальністю.

9. Засобом оберненого зв'язку, що підтверджує належне виконання агентських обов'язків, є:

- а) щорічні звіти менеджерів;
- б) фінансова звітність та висновок зовнішнього аудиту;
- в) щорічні звіти ради директорів;
- г) тези виступу менеджерів на зборах трудового колективу;
- д) дані реєстру акціонерів.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте соціально-економічне підґрунтя теорій корпоративного управління. Хто вважається фундатором теорії корпоративного управління?

2. Як здійснюється специфікація корпоративних прав? Охарактеризуйте інституціональні передумови набуття заінте-ресованими особами корпоративних прав.

3. Які суб'єкти беруть участь у корпоративних відносинах? Чи всі вони впливають на розподіл корпоративних ресурсів?

4. Що таке внутрішнє та зовнішнє середовище корпорації?

5. Що таке групи заінтересованих осіб? Хто до них входить? Яку роль відіграють стейкхолдери корпорації у корпоративному управлінні?

Тема 4. Учасники корпоративних відносин. Корпоративна культура.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.

Тема практичного заняття 3. Система органів корпоративного управління: функції і повноваження, порядок їх формування, застосування і відповідальність

Мета: дослідити структуризацію корпоративних відносин шляхом аналізу доходності акцій та дивідендною політикою підприємства.

Практичні завдання:

1. За даними таблиці 1 визначити основні показники доходності акцій на початок і кінець аналізованого періоду та зробити висновки.

Таблиця 1 – Вихідні дані до завдання

Показник	На початок періоду	На кінець періоду
Чистий прибуток, тис. грн	250	270
Дивіденди за привілейованими акціями, тис. грн	5	5
Дивіденд на одну звичайну акцію, грн	3,2	3,5
Кількість звичайних акцій, шт.	20 000	20 000
Ринкова вартість акцій, грн	15,2	16,0

2. За даними таблиці 2 визначити показники: прибуток на акцію та дивідендний вихід (коефіцієнт сплати дивідендів).

Таблиця 2 – Вихідні дані для завдання

Показник	Значення
Чистий прибуток, тис. грн	720
Дивіденди за привілейованими акціями, тис. грн	8,2
Дивіденд на 1 звичайну акцію, грн	15,2
Кількість звичайних акцій, шт.	50 000
Ринкова вартість акцій, грн	45,6

Тестові завдання:

1. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства в Україні складає:
 - а) 5 млн грн;
 - б) 20 тис. доларів США;
 - в) 20 тис. доларів США за курсом, встановленим НБУ на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства;
 - г) 1250 мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства;
 - д) 1250 прожиткових мінімумів, встановлених на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства.
2. Різниця між сукупною вартістю активів корпорації та вартістю її зобов'язань перед іншими особами називається:
 - а) статутним капіталом;
 - б) власним капіталом;
 - в) нерозподіленим прибутком;
 - г) чистим грошовим потоком;
 - д) резервним капіталом.
3. Резервний капітал корпорації не використовується для:
 - а) покриття збитків;
 - б) збільшення статутного капіталу;
 - в) виплати дивідендів за привілейованими акціями;
 - г) удосконалення організаційної структури бізнесу;
 - д) погашення заборгованості у разі ліквідації.
4. Ринкова вартість акції – це:
 - а) величина, що вказана на бланку акції;
 - б) вартість, за якою акція реалізується (продається) на первинному ринку;
 - в) розмір власного капіталу, що припадає на одну акцію;
 - г) ціна, за якою акції продаються та купуються на ринку; саме за цією ціною вони котируються на вторинному ринку цін-них паперів;
 - д) відношення ринкової вартості до номіналу, що виражається у процентах.
5. Зменшення загальної кількості акцій одного випуску відповідно до заданого коефіцієнта водночас із пропорційним збільшенням номінальної вартості акцій називається:
 - а) дробленням цінних паперів;
 - б) консолідацією цінних паперів;
 - в) конвертацією цінних паперів;
 - г) погашенням цінних паперів;

д) блокуванням цінних паперів.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть компетенцію загальних зборів акціонерів.
2. Які і кому можуть бути делеговані повноваження загальних зборів?
3. Назвіть принципи, послідовність та терміни основних заходів по підготовці загальних зборів акціонерів.
4. У яких випадках і хто може вимагати скликання позачергових зборів акціонерів?
5. Обґрунтуйте необхідність створення спостережної ради акціонерного товариства.
6. У чому полягають повноваження спостережної ради акціонерного товариства?
7. Які повноваження у правління акціонерним товариством? Який характер роботи цього органу управління акціонерним товариством?
8. У чому полягають повноваження ревізійної комісії акціонерного товариства?
9. Які обмеження існують у діючому законодавстві на участь в органах управління відкритим акціонерним товариством?
10. Назвіть переваги та недоліки мажоритарної та кумулятивної систем голосування акціонерів на загальних зборах.
11. Хто може стати акціонером у відповідності до українського законодавства?
12. Яким чином стати акціонером у відповідності до українського законодавства?
13. Які права акціонерів закріплені чинним законодавством України?
14. Яким чином реалізується право акціонера на управління акціонерним товариством?
15. Яким чином захищаються права меншості в акціонерному товаристві?
16. Який порядок виходу акціонера з акціонерного товариства?
17. Назвіть обов'язки акціонера.
18. Охарактеризуйте основні групи акціонерів.
19. Назвіть особливості правового статусу засновників акціонерного товариства.
20. В чому полягає основна причина неповажного ставлення до рядових акціонерів у більшості українських акціонерних товариств?
21. Цілі управління фінансовою діяльністю корпорації.
22. Які джерела фінансування корпорації Вам відомі?
23. Яку структуру має капітал корпорації? Що таке оптимальна структура капіталу корпорації?

Тема 4. Учасники корпоративних відносин. Корпоративна культура

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.

Тема практичного заняття 4. Корпоративний стиль і ведення взаємовідносин на підприємстві

Мета: дослідити структуризацію корпоративних відносин шляхом аналізу дохідності акцій та дивідендною політикою підприємства.

Практичні завдання:

3. Підприємство випустило в обіг 700 000 акцій номіналом 5 грош. од. кожна. Усі акції звичайні. Виручка від реалізації продукції за рік без ПДВ і акцизу склала (чиста виручка) 15 млн грош. од. Оподаткований прибуток підприємства за рік – 2 942 000 грош. од., загальна сума платежів з прибутку до бюджету – 500 тис. грош. од. Питома вага чистого прибутку, що спрямовується на сплату дивідендів, встановлена на рівні 45 %.

Необхідно розрахувати показники доходності акції. Що відбудеться, якщо підприємство вирішить спрямувати на сплату дивідендів 20 % прибутку?

4. За останні два десятиліття XXI століття в країнах західної Європи існує тенденція розвитку соціальної поведінки компаній, однак виникла тенденція низького рівня етики персоналу. Останнє рівною мірою справедливо й для України. Як боротися із цією проблемою? Для відповіді скористайтеся методикою, яка виходить із системного розгляду груп зацікавлених осіб (стейкхолдерів). Складіть потрібну послідовність етапів такого аналізу.

5. Вартість облігації за номіналом – 250 грн; середня сума дисконту за облігацією – 45 грн; рівень емісійних витрат у сумі залучених коштів за рахунок емісії – 7%. Визначити вартість позики.

6. Потреба підприємства у фінансових ресурсах для реалізації інвестиційного проекту становить 500 тис. грн. Для покриття цієї потреби було прийняте рішення про емісію облігацій з дисконтом.

Параметри емісії характеризуються такими даними:

- загальна сума випуску (за курсом емісії) - 500 тис. грн.;
- дата закінчення розміщення облігацій - 31.01.18;
- строк погашення облігацій - 31.12.24;
- курс погашення - 100 % номінальної вартості;
- оціночна процентна ставка за облігаціями становить $i = 12\%$ (нараховується за методом складних процентів).

Розрахувати загальну номінальну вартість, яку слід виплатити в період погашення облігацій, і суму дисконту (дизажію), якщо проценти нараховуються щорічно (один раз на рік)

7. В оголошенні публічного акціонерного товариства зазначено, що дивіденди за його акціями за рік складуть 20 % річних за звичайними акціями і 30 % за привілейованими акціями. Визначити суму дивіденду на привілейовану акцію номіналом 5 грн. і одну звичайну номіналом 1 грн. Визначити дивідендний вихід, якщо дохід на просту акцію складає 0,2 грн

Методичні вказівки:

ПРОСТИЙ ВІДСОТОК – сума доходу, нарахованого до початкової або основної суми капіталу у кожному інтервалі, до якої подальші розрахунки платежів не здійснюються.

Нарахування простого відсотка застосовується, як правило, за короткострокових фінансових операцій.

Грошове вираження простого відсотка є функцією трьох змінних:

- основної суми грошових коштів;
- відсоткової ставки за один період часу (десятковий дріб);
- кількість розрахункових періодів у загальному обумовленому періоді часу.

Формула для розрахунку простих відсотків має такий вигляд:

$$I = PV * i * n, \quad (1)$$

де I – прості відсотки в грошовому вираженні;

PV – основна сума грошових коштів;

i – відсоткова ставка за один розрахунковий період (десятковий дріб);

n – кількість розрахункових періодів за обумовлений термін часу.

СКЛАДНИЙ ВІДСОТОК – сума доходу, нарахованого у кожному інтервалі, яка не виплачується, а додається до основної суми капіталу і в наступному платіжному періоді сама приносить дохід. Нарахування складного відсотка використовується, як правило, за довгострокових фінансових операцій.

Формула для розрахунку складних відсотків має такий вигляд:

$$I_c = PV * [(1 + i)^n - 1], \quad (2)$$

де I_c – складні відсотки у грошовому вираженні;

PV – основна сума грошових коштів;

i - відсоткова ставка за один розрахунковий період (десятковий дріб);

n - кількість розрахункових періодів за обумовлений термін часу.

ПОПЕРЕДНІЙ МЕТОД НАРАХУВАННЯ ВІДСОТКА (метод пренумерандо або антисипативний метод) – спосіб розрахунку платежів, за якого нарахування відсотків здійснюється на початку кожного інтервалу.

Відсоткова ставка за цим методом обчислюється за такою формулою:

$$d_t = \frac{FV - PV}{FV}, \quad (3)$$

де d_t – антисипативна відсоткова ставка (десятковий дріб);

FV – майбутня вартість грошей;

PV – теперішня вартість грошей.

Розрахована таким чином відсоткова ставка називається обліковою ставкою або дисконтом.

НАСТУПНИЙ МЕТОД НАРАХУВАННЯ ВІДСОТКА (метод постнумерандо або декурсивний метод) – спосіб розрахунку платежів, за якого нарахування відсотка здійснюється наприкінці кожного інтервалу.

Відсоткова ставка за цим методом обчислюється за такою формулою:

$$i_t = \frac{FV - PV}{PV}, \quad (4)$$

де i_t – декурсивна відсоткова ставка (десятковий дріб);

У фінансових розрахунках такий показник ще називається «відсотковою ставкою», «відсотком», «нормою прибутку».

ЕФЕКТИВНА ВІДСОТКОВА СТАВКА – це така ставка відсотка, застосування якої при різних початкових умовах дає однакові фінансові результати. Ефективна відсоткова ставка обчислюється за такою формулою:

$$i_e = \left(1 + \frac{i}{n}\right)^n - 1, \quad (5)$$

де i_e - ефективна відсоткова ставка (десятковий дріб);

i - відсоткова ставка за один розрахунковий період (десятковий дріб);

n - кількість розрахункових періодів за обумовлений термін часу.

Більш ефективною з двох відсоткових ставок є така, що має:

- при одержанні позички - менше значення;
- при одержанні нарахованих відсотків – більше значення.

ЧАСОВА ЛІНІЯ - графічний вираз тимчасового розподілу потоку готівки.

Концепція часової лінії проілюстрована на рис. 1.

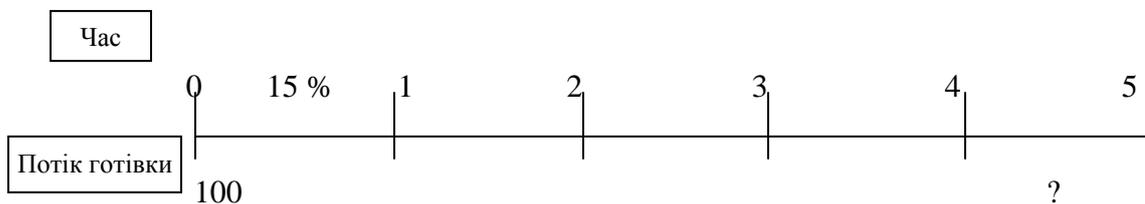

Рис. 1. Часова лінія

Час 0 – це сьогоднішній день; час 1 – один період з сьогоднішнього дня або закінчення цього періоду; час 2 - два періоди з сьогоднішнього дня або закінчення цього періоду і т.д.

Показники потоку готівки розташовуються під покажчиками років, а показники відсоткових ставок - над часовою лінією. Невідомий показник потоку готівки, який необхідно визначити, вказується під лінією знаком питання.

На вказаному рисунку відсоткова ставка для всіх п'яти періодів становить 15%.

АНУЇТЕТ (фінансова рента) – низка рівних грошових платежів (виплат і надходжень), що здійснюються через однакові проміжки (періоди) часу.

У випадку звичайного ануїтету (постнумерандо) виплати або надходження здійснюються наприкінці кожного періоду, за авансового ануїтету (пренумерандо) – на початку кожного періоду.

Послідовність грошового потоку за звичайного ануїтету на часовій лінії подана на рис. 2.

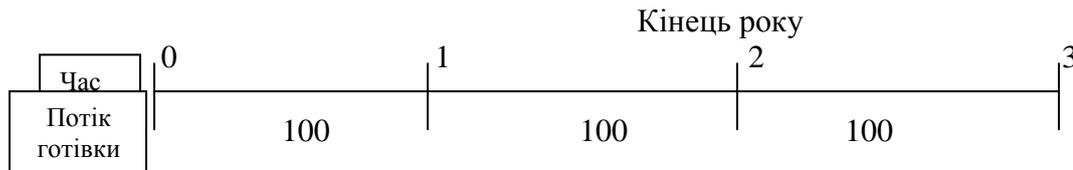

Рис 2. Послідовність грошових потоків за звичайного ануїтету 100 грн. на рік протягом трьох років

МАЙБУТНЯ ВАРТІСТЬ ГРОШЕЙ – вартість наявної суми грошових коштів у певний момент часу в майбутньому, що оцінюється з урахуванням заданої відсоткової ставки.

Процес переходу від теперішньої вартості (PV) до майбутньої вартості (FV) називається компаундируванням (нарощенням).

Алгоритм обчислення майбутньої вартості грошей із застосуванням простих і складних відсотків подано в табл. 1.

Множники $(1 + n \cdot i)$ і $(1 + i)^n$ називаються відповідно коефіцієнтом нарощення суми простих відсотків і коефіцієнтом нарощення суми складних відсотків.

Таблиця 1 – Алгоритм розрахунку майбутньої вартості грошей за простими і складними відсотками

Прості відсотки	Складні відсотки
$FV = PV \cdot (1 + n \cdot i)$	$FV = PV \cdot (1 + i)^n$
де FV – майбутня вартість грошей; PV – теперішня вартість грошей. i – відсоткова ставка (десятковий дріб); n – кількість розрахункових періодів за обумовлений термін часу.	

ТЕПЕРІШНЯ ВАРТІСТЬ ГРОШЕЙ – це сьогоднішня оцінка майбутніх сум грошових коштів, дисконтованих за певною ставкою відсотка.

ДИСКОНТУВАННЯ – це процес обчислення теперішньої вартості грошових коштів, які надійдуть в майбутньому.

Алгоритм обчислення теперішньої вартості грошей (дисконтування) із застосуванням простих і складних відсотків подано в табл. 2.

Таблиця 2 – Алгоритм розрахунку теперішньої вартості грошей за простими і складними відсотками

Прості відсотки	Складні відсотки
$PV = FV * \frac{1}{1 + n * i}$	$PV = FV * \frac{1}{(1 + i)^n}$
Де FV – майбутня вартість грошей; PV – теперішня вартість грошей. i – відсоткова ставка (десятковий дріб); n – кількість розрахункових періодів за обумовлений термін часу.	

Множники $\frac{1}{1 + n * i}$ і $\frac{1}{(1 + i)^n}$ називаються відповідно коефіцієнтом дисконтування суми простих відсотків і коефіцієнтом дисконтування суми складних відсотків.

Дисконтування є оберненим процесом нарощенню вартості грошей, що ілюструють рис. 3. і рис. 4.

Вартість грошей

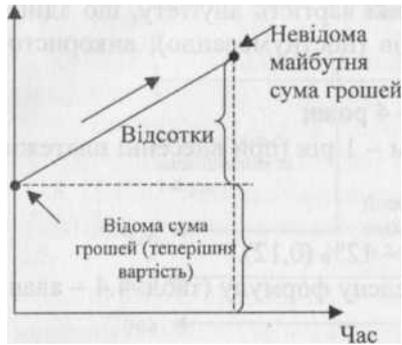

Рис. 3. Формування майбутньої вартості грошей (нарощення) за простими відсотками

Вартість грошей

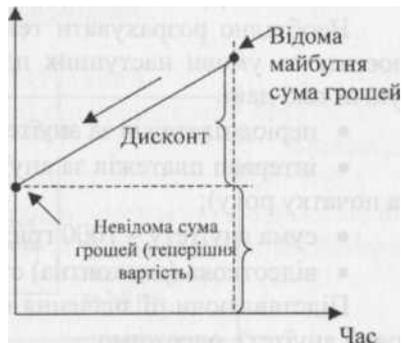

Рис. 4. Формування теперішньої вартості грошей (дисконтування) за простими відсотками

Тестові завдання:

1. Розмір власного капіталу, який припадає на одну акцію, називається:
 - а) курс акції;
 - б) ринкова вартість акції;
 - в) балансова вартість акції;
 - г) номінальна вартість акції;
 - д) емісійна вартість акції.
2. Додатковий випуск цінних паперів – це випуск, що проводиться з метою:
 - а) збільшення статутного фонду товариства;
 - б) збільшення кількості акцій товариства;
 - в) збільшення прибутку товариства;
 - г) збільшення кількості акціонерів;
 - д) покращення відносин зі стейкхолдерами.
3. Курс акції – це:
 - а) величина, що вказана на бланку акції;
 - б) вартість, за якою акція реалізується (продається) на первинному ринку;
 - в) розмір власного капіталу, що припадає на одну акцію;

г) ціна, за якою акції продаються та купуються на ринку; саме за цією ціною вони котируються на вторинному ринку цінних паперів;

д) відношення ринкової вартості до номіналу, що виражається у процентах.

4. Викуп цінних паперів емітентом у такі терміни та за такою ціною, що передбаченні умовами випуску, називається:

а) дробленням цінних паперів;

б) консолідацією цінних паперів;

в) конвертацією цінних паперів;

г) погашенням цінних паперів;

д) блокуванням цінних паперів.

5. Дивіденд – це:

а) різниця між ціною акції, що відповідає її номіналу, та реально сплаченою за неї ціною, меншою за номінал;

б) грошові платежі, що виплачуються акціонерним товариством своїм власникам у зв'язку з розподілом прибутку;

в) нерозподілений прибуток корпорації;

г) активи корпорації;

д) чистий грошовий потік.

6. Вартість, за якою акція реалізується на первинному ринку, називається:

а) курс акції;

б) ринкова вартість акції;

в) балансова вартість акції;

г) номінальна вартість акції;

д) емісійна вартість акції.

Питання для самоконтролю

1. Які види цінних паперів може емітувати корпорація? Яким чином вони застосовуються у фінансовій діяльності корпорації?

2. Як здійснюється обіг цінних паперів корпорації? Навіщо акціонерне товариство купує власні акції?

3. Як здійснюється облік цінних паперів корпорації? Що таке реєстр акціонерів? Як здійснюється доступ до нього?

4. Що таке дивідендна політика? Які різновиди дивідендної політики Ви знаєте?

Темі рефератів

1. Методологічні основи формування ефективної системи корпоративного управління.
2. Компетенції органів управління корпорацією.

3. Загальні збори акціонерів як колегіальний орган управління корпорацією.
4. Компетенція загальних зборів акціонерів.
5. Завдання та компетенції наглядової ради.
6. Основні завдання та компетенції корпоративного секретаря.
7. Корпоративна культура: сутність, зміст. Роль корпоративної культури на підприємстві.

Тема 5. Загальні положення корпоративного управління підприємством.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.

Тема практичного заняття 5. Дослідження стану підприємства для задоволення вимог акціонерів

Мета: обґрунтувати загальні положення корпоративного управління, які стосуються підприємством, на основі форм звітності.

Практичні завдання:

1. Ознайомтеся з нефінансовим звітом ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2021 р. за посиланням: <http://nfr.energoatom.kiev.ua>. Дайте відповіді на питання:

- чи можна вважати істотною інформацію, представлену у звіті;
- яку мету переслідує оприлюднення звіту;
- чому такий звіт складається на добровільній основі;
- для кого цей звіт може становити інтерес;
- чи має економічний ефект оприлюднення такого звіту?

Тестові завдання:

1. Незалежний від виконавчих органів корпорації структурний підрозділ, що відповідає за проведення щоденного внутрішнього контролю, називається:

- а) ревізійна комісія;
- б) контрольно-ревізійна служба;
- в) акціонерні збори;
- г) наглядова рада;
- д) комітет стейкхолдерів.

2. Корпоративна звітність ґрунтується на таких принципах:

- а) відкритість та своєчасність;
- б) верифікованість;
- в) повнота, істотність, точність;
- г) об'єктивність, порівнянність, якість;
- д) усі відповіді правильні.

3. Істотною інформацією у корпоративній звітності вважають:

- а) інформацію, яка становить комерційну таємницю;
- б) інформацію, яка підлягає оприлюдненню згідно з чинними нормативно-правовими актами;
- в) інформацію, яка надається на запит державних органів;

- г) інформацію, ненадання чи викривлення якої суттєво впливає на її користувачів;
- д) внутрішню кадрову інформацію.

Питання для самоконтролю:

1. Яку роль відіграє інформаційна прозорість у системі корпоративного управління? Що таке «істотна інформація»? Яку корпоративну інформацію можна вважати істотною?
2. Назвіть основні типи документів корпорації. Яку інформацію вони містять?

Тема 5. Загальні положення корпоративного управління підприємства

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.

Тема практичного заняття 6. Обґрунтування доцільності вкладення коштів у підприємство/

Мета: обґрунтувати загальні положення корпоративного управління, які стосуються підприємством, на основі форм звітності.

Практичні завдання:

1. Ознайомтеся з матеріалами дослідження «Прозорість корпоративної звітності», яке здійснювалося Transparency International Україна (TUI) та охоплювало найбільші державні й приватні підприємства України, за посиланням: https://ti-ukraine.org/wp-content/uploads/2017/02/ti_rating_ukr_final_web.pdf. Дайте відповіді на питання:

- що таке прозорість корпоративної звітності;
- за якими критеріями оцінювалася прозорість корпоративної звітності;
- що таке організаційна прозорість;
- навіщо бізнес-організації запроваджують антикорупційні програми;
- яку роль відіграє комплаєнс у бізнес-адмініструванні?

Тестові завдання:

1. Нефінансова звітність корпорації – це:
 - а) інформація про рух грошових коштів;

- б) інформація про соціальні та екологічні показники;
- в) дані про акціонерів, які містяться у реєстрі;
- г) інформація про результати економічної діяльності, соціальні та екологічні показники;
- д) інформація про результати економічної діяльності.

2. Достовірність даних, що містяться у річному звіті товариства, річній бухгалтерській звітності, перевіряється:

- а) ревізійною комісією;
- б) зовнішнім аудитором;
- в) ревізійною комісією та зовнішнім аудитором;
- г) рентабельністю;
- д) Національною комісією з цінних паперів та фондово-го ринку.

3. У складі фінансової звітності корпорації є:

- а) баланс;
- б) звіт про фінансові результати;
- в) звіт про рух грошових коштів;
- г) звіт про власний капітал;
- д) усі відповіді правильні.

Питання для самоконтролю

1. Чи вся корпоративна інформація є відкритою? Чому? У яких випадках держава регулює процес надання та отримання корпоративної інформації?

2. Що таке система корпоративної звітності? Які вимоги до неї висуваються? Охарактеризуйте форми фінансової звітності.

Тема 6. Стратегічні особливості корпоративного управління підприємства

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.

Тема практичного заняття 7. Визначення стратегічних особливостей корпоративного управління.

Мета: Розкрити стратегічні особливості корпоративного управління на підприємстві, що ґрунтується отриманням чистого прибутку та виплатою дивідендів.

Практичні завдання:

1. Інвестор порівнює акції компанії "X" та "У", при чому використовує інформацію з відкритих джерел відносно емітента – з публікацій річних звітів акціонерного товариства у ЗМІ, Internet та фондовій біржі. У таблиці 1 наведено вихідні дані.

Необхідно визначити за акціями кожної з компаній: вартісні характеристики (номінальну, балансову та ринкову вартості без впливу очікуваної виплати дивідендів); надійність акцій; показники доходності акцій; коефіцієнт ліквідності акцій.

Таблиця 1 - Вихідні дані

Показник	АТ "X"	АТ "У"
Кількість випущених в обіг акцій (од.)	2 450 000	222 800
Ринкова вартість 1 акції у період між об'явленням та виплатою дивідендів (грн)	100,0	170,0
Кількість акцій, які запропоновані до реалізації на біржі за рік (од.)	56 200	55 000
Кількість акцій, за якими відбулися угоди на біржі за рік (од.)	55 300	54 000
Сума активів (тис. грн)	106 150,5	190 451,9
Статутний фонд (акціонерний капітал) (тис. грн)	24 500,0	37 876,0
Зобов'язання (тис. грн)	39 800,4	42 439,8
Чистий прибуток (тис. грн), у т. ч.	16 950,0	20 199,8
Фонд дивідендів (тис. грн)	8 125,0	–

На основі порівняння вартісних характеристик та інвестиційних якостей кожної компанії слід обрати найбільш інвестиційно привабливу за кожною ознакою, а потім обґрунтувати вибір з позицій дрібного приватного та великого стратегічного інвесторів.

2. Корпорація переживає період спаду. Очікується зростання прибутку та дивідендів на рівні 5 % впродовж наступних двох років, 7 % - у третьому році і далі падіння прибутку і дивіденду за постійного темпу - у 15 %. Останній дивіденд корпорації був 25 дол, а потрібна норма доходності акцій складає 8 %. Визначити ціну акції корпорації.

3. За результатами діяльності підприємства, прибуток за звітний рік становив 70 тис. грн. Рішенням зборів акціонерів ухвалено рішення виплачувати такі дивіденди: 10 грн. на одну просту акцію, 180 грн. на одну привілейовану акцію, яких випущено і перебуває в обігу 150 шт. Протягом звітного року підприємство здійснювало певні операції з власними акціями (таблиця 2). Обчислити показник чистого прибутку на одну просту акцію.

Таблиця 2 – Прибутковість акцій

Дата	Зміст господарської операції	Кількість випущених звичайних акцій	Кількість викуплених підприємством акцій власної емісії	Кількість акцій в обігу після здійснення операції
01.01	Кількість акцій на початок звітного періоду	600	-	600

31.06	Випущені та розміщені за грошові кошти нові акції	500	-	1100
01.11	Викуплені власні акції за грошові кошти	-	250	850
31.12	Кількість акцій на кінець звітного періоду	850	-	850

Тестові завдання:

1. Функціональні стратегії корпорації визначають:

а) план діяльності функціональних одиниць (інновації, виробництво, маркетинг, фінанси, кадри тощо) в рамках підрозділів

б) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів.

в) принципи управління ланками організаційної структури.

2. Цінні папери - це грошові документи, що засвідчують:

а) виплату доходу у вигляді дивідендів або процентів;

б) можливість передачі грошових та інших прав, що впливають з цих документів, іншим особам;

в) право володіння або відносини позики між особою, яка їх випустила, та їхнім власником, і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або процентів, а також можливість передачі грошових та інших прав, що впливають з цих документів, іншим особам.

3. Частина прибутку (платіж), що проводиться на користь власника (довірених осіб власника) корпоративних прав, емітованих юридичною особою внаслідок розподілу частини її прибутку має назву

а) дохід;

б) дивіденд;

в) рента;

г) відсоток.

4. Реалізація інтересів компанії забезпечення соціального розвитку її колективу і активної участі компанії в розвитку суспільства – це:

а) корпоративне розвиток;

б) сталий розвиток;

в) корпоративна соціальна відповідальність;

г) відповідальність організації перед суспільством в цілому.

5. Стратегічне управління ґрунтується на:

а) концепції організації як «відкритої системи»;

б) концепції організації як «закритої системи»;

в) концепції організації як «соціотехнічної системи»;

г) концепції організації як « виробничої системи».

6. Місія фірми - це:

а) загальна мета організації, яка відображає погляд топ-менеджменту на те, якою має бути організація за найсприятливішого збігу обставин;

б) генеральна ціль організації, яка визначає причину її існування з точки зору її основних товарів та послуг;

в) загальна мета організації, яка відображає основні напрямки конкурентної боротьби підприємства на ринку;

г) генеральна ціль компанії, що визначає основні напрями діяльності із удосконалення системи управління.

7. За спрямованістю на види діяльності цілі підприємства поділяються на:

а) зовнішні та внутрішні;

б) стратегічні, тактичні, оперативні;

в) виробничі, управлінські, фінансові, маркетингові;

г) цілі функціонування та цілі розвитку.

8.«Стратегічний набір» підприємства - це:

а) система стратегій різних типів і рівнів, які розробляє компанія на певний час;

б) сукупність стратегій для окремого бізнес-напрямку;

в) графічне зображення підпорядкованості та зв'язку цілей, що унаочнює поділ загальної мети на підцілі, завдання та окремі дії;

г) система планових документів, як інструментів реалізації обраної стратегії.

9. Вкажіть, яка з перерахованих стратегій відноситься до конкурентних:

а) стратегія росту;

б) стратегія диференціації;

в) стратегія кредитування;

г) стратегія стабілізації.

10. Стратегія - це:

а) поточний курс розвитку організації, спрямований на найповніше задоволення потреб споживачів;

б) довгостроковий розвиток компанії, спосіб досягнення цілі, визначений для себе із альтернативних варіантів, спираючись на власну думку в рамках своєї політики;

в) визначення майбутнього стану внутрішнього чи зовнішнього середовища організації;

г) заздалегідь загальне керівництво для прийняття управлінських рішень, які забезпечують досягнення поточних цілей компанії.

11. Стратегічне управління – це:

а) процес розробки стратегій і управління організацією для успішної її реалізації;

б) конкретні дії щодо реалізації намічених цілей, тобто короткострокове управління, за якого на базі наявної інформації відбувається постійне порівняння показників стратегічного плану з досягнутими за певний період результатами;

в) організована послідовність дій, розроблених з метою виконання стратегічного плану.;

12. Мета стратегічного управління — це:

а) побудова такої динамічної системи, яка давала б змогу забезпечувати своєчасне визначення місії, цілей та стратегій, розробку і виконання системи планів (як інструментів реалізації стратегічних орієнтирів);

б) забезпечення прибутковості чи дохідності діяльності організації на основі раціонального налагодження виробничого процесу і процесу управління;

в) формування ефективної системи керування операціями у виробництві, сервісі;

13. Безупинне спостереження за економічними (або будь-якими іншими) об'єктами, аналіз їх діяльності як складова частина управління - це:

а) моніторинг;

б) стратегічний контроль;

в) стратегічний аналіз;

7. Розмежування задач стратегічного моніторингу може бути представлено таким чином:

а) в рамках стратегічного управління.

б) в рамках оперативного планування;

в) в рамках фінансового та управлінського обліку;

г) в рамках маркетингової діяльності;

д) усі відповіді вірні;

8. Корпоративна стратегія визначає:

а) визначення повноважень керуючої компанії;

б) шляхи досягнення бажаних позицій в кожній із площин діяльності та покращення діяльності підрозділів;

в) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів

9. Стратегічне планування виступає:

а) систематичним процесом довгострокового планування, що спрямований на визначення цілей організації та шляхів їх досягнення;

б) способом формального прогнозування майбутніх проблем і можливостей організації;

в) поєднання а) і б).

10. Піраміда розроблення стратегії для спеціалізованих (однопрофільних) корпорацій визначається:

а) трьома рівнями;

- б) двома рівнями;
- в) чотирма рівнями.

11. Піраміда розроблення стратегії для багатопрофільних (диверсифікованих) корпорацій визначається:

- а) трьома рівнями;
- б) двома рівнями;
- в) чотирма рівнями.

12. Операційні стратегії визначають:

- а) план діяльності функціональних одиниць (інновації, виробництво, маркетинг, фінанси, кадри тощо) в рамках підрозділів
- б) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів.
- в) принципи управління ланками організаційної структури.

13. Функціональні стратегії корпорації визначають:

- а) план діяльності функціональних одиниць (інновації, виробництво, маркетинг, фінанси, кадри тощо) в рамках підрозділів
- б) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів.
- в) принципи управління ланками організаційної структури.

14. Бізнес-стратегія - це:

- а) план діяльності функціональних одиниць (інновації, виробництво, маркетинг, фінанси, кадри тощо) в рамках підрозділів
- б) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів.
- в) принципи управління ланками організаційної структури.

15. Корпоративна стратегія визначає:

- а) визначення повноважень керуючої компанії;
- б) шляхи досягнення бажаних позицій в кожній із площин діяльності та покращення діяльності підрозділів;
- в) комплекс заходів і підходів для успішного функціонування підрозділів із визначенням шляхів створення стабільної та довгострокової конкурентної позиції підрозділів.

16. Визначте послідовність етапів процесу розроблення корпоративної стратегії:

- 1) формалізація розробленої стратегії;
- 2) визначення стратегічних цілей;
- 3) оцінювання перспективності бізнес-напрямів;
- 4) формування бізнес-портфеля компанії та розроблення альтернатив розвитку;

- 5) виокремлення бізнес-напрямів;
- 6) визначення повноважень керуючої компанії

Питання для самоконтролю

1. Характерні риси стратегічного управління компаніями.
2. Стратегічне управління як інструмент реалізації потенціалу компанії.
3. Характерні підходи та закономірності встановлення цілей корпорації.
4. Визначення місії корпорації і забезпечення її зв'язку з місіями корпоративних утворень.

Тема 7. Планування у корпоративному управлінні підприємства

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8.

Тема практичного заняття 8. Визначення центрів відповідальності і прогнозування фінансового стану підприємства

Мета: Відобразити чинники, які доводять до планування в корпоративному управлінні на підприємстві.

Практичні завдання:

1. В очікуванні зростання ринкової ціни акцій X інвестор укладає угоду з маржею. У покупку 500 акцій X за ціною 20 дол. США за акцію він вкладає 50% (5000 дол. США) власних коштів, а 5000 дол. США позичає у брокера під 6% річних. Комісійні брокера складають 70 дол. США. Через 2 місяці, коли курс акцій піднімається до 23 дол. США, інвестор продає акції. Визначте прибуток, отриманий інвестором від проведення цієї операції, обґрунтуйте відповідь.

2. Чекаючи падіння ринкової ціни акцій компанії А, клієнт займає у свого брокера 300 акцій терміном на 3 місяці і доручає їх продати за ринковою ціною 20 дол. США за акцію. Через 3 місяці акції потрібно повернути брокеру. Комісійні брокера складають 70 дол. Протягом трьох місяців курс акцій компанії А знизився до 15 дол. за акцію, і за ними були сплачені дивіденди в сумі 2 дол. на акцію. Брокер за дорученням клієнта купує 300 акцій за ціною 15 дол. за акцію. Повертаючи акції брокеру, клієнт також компенсує йому витрати, пов'язані з тим, що той не зміг отримати дивіденди по акціях. Визначте прибуток, отриманий інвестором від проведення цієї операції, обґрунтуйте відповідь.

3. Корпорація переживає період швидкого зростання. Очікується зростання прибутку та дивідендів на рівні 20 % впродовж наступних двох років, 15 % у третьому та четвертому роках і далі з постійним темпом у 10 %. Останній дивіденд корпорації був 250 грн, а необхідна норма доходності акцій складає 14 %. Визначити вартість акції корпорації – з моменту її придбати. Як вона зміниться, якщо планується продати акцію через 7 років за 6000грн?

4. Визначити планову потребу в капіталі новостворюваного товариства з обмеженою відповідальністю, якщо прогнозні розрахунки дають таку інформацію:

1. Затрати, пов'язані із заснуванням підприємства - 2889 тис. грн.
2. Первісна вартість необхідної для виробництва планового обсягу продукції виробничої споруди - 71,1 млн. грн.
3. Придбання машин та обладнання - 2600 тис. грн.
4. Щоденні виплати на закупку сировини та матеріалів - 657 тис. грн.
5. Середньоденні витрати на утримання персоналу - 235 тис. грн.
6. Середньоденні витрати за іншими видами елементів затрат - 774 тис. грн.
7. Середній період з моменту оплати вартості сировини та матеріалів до запуску їх у виробництво - 8 днів.
8. Тривалість виробничого циклу - 3 дні.
9. Середній термін зберігання готової продукції на складі - 6 днів.
10. Збут готової продукції здійснюється з відстрочкою платежу у 10 днів.

Тестові завдання:

1. Визначте, якому з наведених визначень відповідає система довгострокового планування:
 - а) система управління, яка базується на оптимальному розподілі ресурсів, раціональній організації виробництва, координації і контролю діяльності підрозділів і організації в цілому;
 - б) система управління, в основу якої покладено довгострокове планування обсягів продаж підприємства та управління виробничим потенціалом на основі тенденцій, які склалися в зовнішньому середовищі;
 - в) система управління, що ґрунтується на оцінці внутрішніх можливостей організації і зовнішніх конкурентних сил й пошуку шляхів ефективного використання внутрішніх можливостей враховуючи зовнішні обмеження;
 - г) система управління, яка ґрунтується на людському потенціалі як базису організації, що орієнтує виробництво на потреби споживачів, швидко реагує і своєчасно проводить зміни в компанії, та відповідають викликам з боку оточення і дозволяють мати конкурентні переваги, які в сукупності дають спробу компанії вижити в довгостроковому періоді, досягаючи своєї мети.
2. Стратегічний план у діяльності компанії відіграє роль:
 - а) є основою для формування стратегії;
 - б) виступає основою дія формування цілей підприємства;
 - в) виступає засобом реалізації стратегії;
 - г) забезпечує досягнення запланованих результатів.
3. Грошовий потік корпорації становить собою:
 - а) різницю між грошовими надходженнями та виплатами корпорації;
 - б) сукупність розподілених за окремими інтервалами періоду, що розглядається, надходжень та

виплат грошових коштів, які генеруються господарською діяльністю корпорації, рух яких пов'язаний із факторами часу, ризику та ліквідності;

в) набір трьох взаємопов'язаних складових: залучення ресурсів, внутрішній оборот, розміщення ресурсів.

4. Управління грошовими потоками - це:

а) система принципів та методів розроблення і реалізації управлінських рішень, які пов'язані із формуванням, розподілом та використанням грошових коштів корпорації та організацією їх обороту;

б) багаторівнева багатофункціональна система управління;

в) вірної відповіді немає;

г) вірна відповідь а) і б).

5. Із наведених нижче чинників, що впливають на формування грошових потоків, визначте приналежність до:

а) до зовнішніх чинників можна віднести (1,2,3,4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13)	1) кон'юнктуру товарного ринку, кон'юнктуру фондового ринку
	2) життєвий цикл корпорації
	3) систему оподаткування корпорацій
	4) існуючу практику кредитування постачальників та покупців продукції
б) до внутрішніх чинників можна віднести (1,2,3,4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13)	5) систему здійснення розрахункових операцій суб'єктів господарювання
	6) тривалість операційного циклу
	7) сезонність виробництва та споживання товарів
	8) доступність фінансового кредиту
	9) невідкладність інвестиційних програм
	10) амортизаційну політику корпорації
	11) можливість залучення коштів безоплатного цільового фінансування
	12) менталітет власників та менеджерів корпорації
	13) ступінь конкурентної боротьби на ринку ресурсів, які потрібні для забезпечення діяльності корпорації

6. Розпишіть за класифікаційними ознаками оборотні активи корпорації:

а) за видами ... (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13)	1) оборотні активи, які обслуговують виробничий цикл корпорації
б) за характером участі у виробничому процесі... (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13)	2) запаси сировини
	3) валові оборотні активи
	4) матеріалів та напівфабрикатів
в) за характером фінансових джерел формування... (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,	5) чисті оборотні активи
	6) запаси готової продукції

12, 13)	7) дебіторська заборгованість
г) за періодом функціонування... (1,2,3,4,5,	8) власні оборотні активи
6,7, 8,9, 10, 11, 12, 13)	9) оборотні активи, які обслуговують фінансовий (грошовий) цикл корпорації
	10) постійна частина оборотних, активів
	11) грошові активи
	12) інші види оборотних активів
	13) змінна частина оборотних активів

7. Визначте послідовність побудови фінансової стратегії:

1. розроблення заходів щодо забезпечення виконання стратегічних фінансових планів;
2. з'ясування фінансових орієнтирів, які забезпечать досяжність стратегічної мети розвитку підприємства;
3. здійснення контролю за реалізацією фінансової стратегії та стратегії фінансування;
4. формування стратегічного фінансового плану;
5. визначення напрямку розвитку організації фінансового планування;
6. з'ясування стратегічної мети фінансової діяльності (формулювання фінансової стратегії підприємства);
7. розроблення річних фінансових планів організації, які підтверджують стратегічний напрямок розвитку організації;

8. Визначте послідовність реалізації процедури перерозподілу фінансових ресурсів:

1. локалізуються всі бізнес-процеси по всіх напрямках діяльності;
2. відбувається поділ бізнес-процесів на портфелі із використанням кластерного аналізу;
3. визначається рентабельність і інвестиційні потреби для кожного бізнес-процесу;
4. визначаються можливі напрями перерозподілу ресурсів;
5. здійснюється ранжирування портфелів (кластерів) за потенціалом росту та найменшими інвестиційними потребами.

9. Які типи стратегій можна використовувати при виведенні корпорації о кризового стану:

- а) стратегія економії, повороту, бізнес-інжинірингу, стратегія виходу;
- б) стратегія обмеженого зростання, повороту, бізнес-інжинірингу, стратегія виходу;
- в) стратегія економії, повороту, бізнес-інжинірингу, обмеженого зростання;
- г) стратегія економії, повороту, стратегія сполучення, стратегія виходу

Питання для самоконтролю

1. Визначення показників системи планування компанії.
2. Система погодження й затвердження планових документів.
3. Особливості планування в корпоративному управлінні.
4. Предмети планування корпорації.

Тема 8. Організація корпоративних відносин на підприємстві

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9.

Тема практичного заняття 9. Характеристика корпоративних відносин на підприємстві

Мета: Дослідити організаційну побудову корпоративного управління на підприємстві.

Практичні завдання:

1. Кожна організація визначає своїх стейкхолдерів, їх очікування й побажання у перспективі. Охарактеризувати кожний тип стейкхолдерів гіпотетичної організації, користуючись даними таблиці (таблицю заповнити).

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика стейкхолдерів організації

Стейкхолдери	Характеристика	Очікування	Потреби
Власники та акціонери		Отримувати прибуток від бізнесу, заробляти гроші, отримувати високі дивіденди та збільшення вартості	Збільшення віддачі від інвестицій
Менеджери		Кар'єрне зростання, збільшення заробітної плати, бонуси, пільги	Статус, бонуси за виконання
Співробітники та їх сім'ї		Отримання більшої заробітної плати, шанси на просування, нові можливості	Висока заробітна плата, гідні умови праці
Споживачі		Низькі ціни, висока якість, нові послуги, інноваційні продукти і товари	Цінність грошей, нові послуги, якісні товари
Постачальники		Велика кількість заказів, успішний бізнес	Продати більше за високу ціну, повтор заказів, лояльність споживачів
Громада		Бізнес створює нові робочі місця й поліпшує умови для громади. Постраждає, коли організація припинить роботу	Зайнятість, соціально-інформаційна структура, екологія, покращення територій
Держава		Податки при успішному бізнесі, чим успішніше – тим вищі податки. Має виплачувати	Оплата податків, виконання вимог

		трансфери	
--	--	-----------	--

2. Заповнити таблицю даних (табл. 2) щодо переліку документів для проходження державної реєстрації підприємств різних організаційно-правових форм.

Таблиця 2 – Перелік організаційно-розпорядчих документів

Організаційно-правові форми підприємств	Заява про реєстрацію	Рішення про створення	Статут	Установчий/ корпоративний договір між засновниками	Розмір статутного фонду	Додаткові документи
Приватне підприємство						
Акціонерне товариство						
Товариства з обмеженою відповідальністю						
Товариства з додатковою відповідальністю						

Тестові завдання:

1. Корпоративне середовище становить:

- а) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона не може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив;
- б) площину взаємодії корпорації із споживачами та постачальниками;
- в) площину взаємодії корпорації як об'єкта з тими, на кого вона може, в силу власних можливостей, здійснювати вплив.

2. Корпоративні права - це право:

- а) власності на частку (пай) у статутному капіталі юридичної особи, включаючи права на управління, отримання відповідної частки прибутку цієї особи, а також частки активів у разі її ліквідації відповідно до чинного законодавства;
- б) на управління;
- в) отримання відповідної частки прибутку.

3. Зацікавлені особи - це особи, які:

- а) мають легітимний інтерес у діяльності товариства, тобто певною мірою залежать від товариства або можуть впливати на його діяльність;
- б) можуть впливати на діяльність корпорації засобами державного регулювання;
- в) здійснюють постачання сировини та матеріалів, обсяг яких обмежений в силу природно-кліматичних або інших умов.

4. Корпорація:

- а) має статус юридичної особи;
- б) не має статусу юридичної особи;
- в) може обирати між наявністю статусу юридичної особи та його відсутністю.

5. Корпорація при утворенні характеризується:

- а) простотою та легкістю утворення, низькими витратами на організацію та оформлення;
- б) простотою та легкістю утворення, низькими витратами на організацію та оформлення, необхідністю укладення договору між учасниками;
- в) значними зусиллями і матеріальними витратами, що пов'язані зі спеціальним законодавчим регулюванням.

6. Корпоративний клімат - це:

- а) особливі взаємини в середині корпорації, які визначають участь виконавців у процесі прийняття управлінських рішень;
- б) система цінностей, яку пропагують власники корпорації;
- в) особливості сприйняття співробітниками пріоритетних задач корпорації.

7. «Дерево цілей» підприємства - це:

- а) сукупність цілей підприємства, що визначає його орієнтацію на окремі види діяльності;
- б) сукупність цілей підприємства, що визначає його орієнтацію на досягнення поставлених завдань;
- в) система цілей підприємства, що відображає участь окремих рівнів управління у формуванні прибутку підприємства;
- г) графічне зображення підпорядкованості та зв'язку цілей, яке унаочнює поділ загальної мети або місії на підцілі, задачі й окремі дії.

8. Глибина включення ради у розроблення та прийняття стратегічних рішень буде залежати від менеджменту корпорації, якщо:

- а) в корпорації структура власності розпорошена;
- б) в корпораціях із високою концентрацією власності;
- в) менеджери є одночасно крупними власниками.

9. Глибина включення ради у розроблення та прийняття стратегічних рішень буде залежати від характеру та стилю взаємин власників та менеджменту, якщо:

- а) в корпорації структура власності розпорошена;
- б) в корпораціях із високою концентрацією власності;
- в) менеджери є одночасно крупними власниками.

9. Повний (тотальний) контроль:

- а) знижує ефективність корпорації;
- б) сприяє покращенню показників ефективності;
- в) підсилює дисципліну в корпорації;
- г) обмежує діяльність менеджерів.

10. Для забезпечення балансу між контролем та самостійністю у прийнятті управлінських рішень, необхідно:

- а) виокремити площини діяльності, які підлягатимуть централізованому контролю;
- б) забезпечити регулярність звітів щодо діяльності корпорації;
- в) збільшити кількість проведення нарад та розширити присутність менеджерів;
- г) орієнтуватись на особливості виробництва товарів.

11. Централізованому контролю в холдингах варто піддавати:

- а) стратегічні перспективи та юридичні питання;
- б) фінансові потоки;
- в) фінансові потоки, питання організаційного розвитку, стратегічні перспективи та юридичні питання;
- г) питання організаційного розвитку.

11. Результатами застосування централізованого контролю в холдингах можуть стати:

- а) зміна підходів до управління, підсилення формалізації зв'язків, зміна менеджменту;
- б) зміна менеджменту;
- в) підсилення формалізації зв'язків;
- г) зміна підходів до управління.

12. Застосування контролю дозволяє:

- а) уникати кризових явищ та передбачувати можливі варіанти впливу на організацію при несприятливих зовнішніх умовах або при їх зміні;
- б) зменшувати комерційний та фінансовий ризик в діяльності корпорації;
- в) передбачати можливі варіанти впливу на організацію при порушенні внутрішніх стандартів;
- г) отримувати об'єктивну інформацію щодо стану організації, можливостей організаційного розвитку, дій окремих виконавців;
- д) усі відповіді вірні.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте структуру корпоративних відносин на підприємстві.
2. Охарактеризуйте основні підходи до організації ефективної роботи наглядової ради (ради директорів).
3. Визначте, яким чином структура власності впливає на ефективність корпоративного управління.
4. Якими чинниками визначається вибір правової форми ведення бізнесу?
5. Назвіть форми корпоративного контролю.

Тема 9. Економічна ефективність, його оцінювання і роль корпоративного управління в цьому

Тема практичного заняття 10. Оцінка ефективності та якості корпоративного управління.

Мета: Визначити економічну ефективність діяльності підприємства за умови його корпоративного управління.

Практичні завдання

1. Визначте для корпорації (самостійно обраної) основні складові елементи в розрізі груп показників для оцінки ефективності корпоративного управління.
2. Приватне акціонерне товариство «КомІнвестБанк», м. Ужгород, випустило одну тисячу привілейованих акцій номіналом 10 грн. Мінімальний річний прибуток при емісії акцій було оголошено рівним 25% від їх номіналу. Чистий прибуток товариства складає 5000 грн. Визначити мінімальну суму,

яку товариство повинно сплатити кожного року у вигляді дивідендів за привілейованими акціями та прибуток на звичайні акції.

3. В оголошенні ПАТ «Укртрансффта» зазначено, що дивіденди за його акціями за рік складуть 20 % річних за звичайними акціями і 30 % за привілейованими акціями. Визначити суму дивіденду на привілейовану акцію номіналом 50 грн. і одну звичайну номіналом 10 грн. Визначити дивідендний вихід, якщо дохід на звичайну акцію складає 2 грн.

4. Початковий капітал, необхідний для створення акціонерного товариства, складає 8375 000 грн у розрахунку на перші півроку. Засновники (чисельність яких становить 30 осіб) можуть внести не більш 2512 500 грн. При цьому, засновники, що згодні внести 30 % від указаної суми, бажають мати гарантований дохід за своїми акціями. Частина засновників (які згодні внести 5862500грн) наполягає, щоб номінал акцій становив не більше 1000 грн, інші засновники погоджуються з номіналом до 10 000 грн. Засновник, який може внести 6 % статутного капіталу, пропонує встановити у статуті принцип переважного права акціонерів на придбання акцій наступних емісій.

Яке акціонерне товариство доцільно створювати за цих умов – закрите чи відкрите, приватне чи публічне?

Які типи акцій слід випускати та чи можна в повному обсязі задовольнити побажання засновників щодо гарантованого доходу за акціями?

Чи можна з метою задоволення побажань засновників випустити акції двох номіналів?

Встановити послідовність дій щодо створення акціонерного товариства із вказаним розміром статутного фонду та визначити конкретні характеристики його акцій.

5. Проаналізуйте опціонну програму та програму участі у власності як форми винагород менеджерів. Чим відрізняються такі програми? Які переваги та недоліки вони мають? Коли краще застосовувати опціонні програми, а коли програми участі у власності? Яку програму слід обрати заради підвищення ефективності корпоративного управління? Заповніть таблицю 1.

Таблиця 1 – Розрахунок ефективності корпоративного управління

Курс 1 акції компанії Z на 01.01.2018 – 100 грн.	
Опціонна програма	Участь у власності
Менеджеру надається право на купівлю 10000 акцій компанії Z 01.01.2018 за ціною 110 грн.	Менеджер «преміюється» 10000 акціями компанії Z 01.01.2018 по 80 грн.
Позитивний розвиток	
Курс 1 акції компанії Z на 01.01.2019 – 120 грн.	
Премія менеджера =	Премія менеджера =
Негативний розвиток	
Курс 1 акції компанії Z на 01.01.2019 – 95 грн.	
Премія = 0	Премія менеджера =

6. Сума виплачених дивідендів корпорацією у звітному періоді становить 240 тис. грн. Власний капітал на початок звітного періоду – 820 тис. грн, а на кінець - 910 тис. грн. Визначити вартість власного капіталу, який використовується у звітному періоді.

7. Корпоративна структура має власний капітал у розмірі 1800 тис. грн., позичковий –1300 тис. грн., прибуток до виплати податків та процентів за кредит – 1450 тис. грн.; процент за кредит – 18%, податок на прибуток – 25%. Розрахувати результат діяльності корпорації.

Методичні вказівки:

Використовуючи запропоновані показники для оцінки ефективності корпоративного управління, на базі звітності обраного та узгодженого із викладачем корпоративного підприємства здійснити їх розрахунок.

Основні показники, рекомендовані до розрахунку, представлені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Показники економічної діяльності корпорації

Показник	Формула	Умовні позначення
Прибуток на одну акцію (ПА)	$ПА = НП / ОА$	НП – чистий прибуток ОА – число звичайних акцій
Дивіденди на одну акцію (ТАК)	$ТАК = \Sigma ДОА / ОА$	$\Sigma ДОА$ – планова сума дивідендів
Коефіцієнт покриття дивідендів (Кпд)	$Кпд = ПА / ТАК$	ПА – прибуток на одну акцію ТАК – дивіденди на одну акцію
Коефіцієнт виплати дивідендів (Квд)	$Квд = (ТАК / ПА) * 100$	ПА – прибуток на одну акцію. ТАК – дивіденди на одну акцію
Повна прибутковість акцій (ПДА)	$ПДА = (ПА / РКА) * 100$	РКА – ринковий курс акцій. ПА – прибуток на одну акцію
Поточна прибутковість акцій (ТДА)	$ТДА = (ТАК / РКА) * 100$	ТАК – дивіденди на одну акцію РКА – ринковий курс акцій
Мультиплікатор курсу (МК)	$МК = РКА / ПА$	РКА – ринковий курс акцій ПА – прибуток на одну акцію
Кратне балансової вартості акції (КБС)	$КБС = РК / САК$	РК – ринкова капіталізація АК – (власний) акціонерний капітал
Ринкова вартість акції (РСА)	$РСА = ОА * РКА$	ОА – число звичайних акцій РКА – ринковий курс акцій

Тестові завдання:

1. Частина прибутку (платіж), що проводиться на користь власника (довірених осіб власника) корпоративних прав, емітованих юридичною особою внаслідок розподілу частини її прибутку має назву

- дохід;
- дивіденд;
- рента;
- відсоток.

2. До показників, що відображають ступінь дотримання компанією принципів корпоративного управління, належать:

а) ступінь захищеності прав акціонерів; рівень участі зацікавлених/заінтересованих осіб, ступінь розкриття інформації; рівень захисних заходів від поглинання компанії;

б) динаміка обсягу реалізації товарів; динаміка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування; динаміка статут-ного капіталу;

в) рівень ризику «розмивання» частки акціонерів у статутному капіталі; ступінь обґрунтованості введення трансферт-ного ціноутворення; ступінь імовірності банкрутства; рівень ризику від реорганізації компанії;

г) корпоративний рейтинг;

д) обсяг сплачених корпорацією податків.

3. До показників, що відображають ризики корпоративного управління, відносять:

а) ступінь захищеності прав акціонерів; рівень участі зацікавлених/заінтересованих осіб, ступінь розкриття інформації; рівень захисних заходів від поглинання компанії;

б) динаміку обсягу реалізації товарів; динаміку прибутку від звичайної діяльності до оподаткування; динаміку статут-ного капіталу;

в) рівень ризику «розмивання» частки акціонерів у статутному капіталі; ступінь обґрунтованості введення трансферт-ного ціноутворення; ступінь імовірності банкрутства; рівень ризику від реорганізації компанії;

г) корпоративний рейтинг;

д) обсяг сплачених корпорацією податків.

4. Показниками, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності компанії, виступають:

а) ступінь захищеності прав акціонерів; рівень участі зацікавлених/заінтересованих осіб, ступінь розкриття інформації; рівень захисних заходів від поглинання компанії;

б) динаміка обсягу реалізації товарів; динаміка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування; динаміка статутного капіталу;

в) рівень ризику «розмивання» частки акціонерів у статутному капіталі; ступінь обґрунтованості введення трансфертного ціноутворення; ступінь ймовірності банкрутства; рівень ризику від реорганізації компанії;

г) корпоративний рейтинг;

д) обсяг сплачених корпорацією податків.

5. Фондові опціони на акції дають можливість:

а) придбати акції за фіксованою ціною;

б) продати акції за фіксованою ціною;

в) взяти участь в управлінні корпорацією;

г) отримати фіксований дохід;

д) поміняти акції на облігації.

6. Єдиним загально визнаним «індикатором» корпоративного управління у світі є:

а) величина дивідендів на акцію;

- б) рентабельність власного капіталу корпорації;
- в) обсяг податків, сплачених корпорацією до бюджету;
- г) величина заробітної плати менеджера;
- д) такого показник немає.

7. Рейтинги корпоративного управління широко застосовуються компаніями для:

- а) оцінки рейтингу/діяльності компанії;
- б) оцінки доцільності придбання акцій компаній;
- в) оцінки корпоративного управління корпорацією;
- г) оцінки реально існуючих і потенційних ризиків, що пов'язані з корпоративним управлінням;
- д) усе перелічене вірно.

8. Рейтинг корпоративного управління є:

а) незалежною оцінкою рейтингового агентства щодо існуючої системи корпоративного управління компанії, її відповідності інтересам фінансово зацікавлених/заінтересованих осіб, передусім її власників;

б) оцінкою ревізійної комісії щодо існуючої системи корпоративного управління компанії, її відповідності інтересам фінансово заінтересованих осіб, передусім, її власників;

в) звітом наглядової ради щодо існуючої системи корпоративного управління компанії, її відповідності інтересам фінансово заінтересованих осіб, передусім її власників;

г) звітом менеджерів щодо існуючої системи корпоративного управління компанії, її відповідності інтересам фінансово заінтересованих осіб, передусім, її власників;

д) резервним капіталом компанії.

9. Найчастіше винагорода менеджерів складається з:

- а) заробітної плати;
- б) бонусів;
- в) заробітної плати та бонусів;
- г) дивідендів;
- д) опціонів.

10. Кредитний рейтинг – це:

а) це діяльність з надання професійних послуг на ринку цінних паперів, спрямована на визначення кредитоспроможності об'єкта рейтингування;

б) це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за національною шкалою кредитних рейтингів;

в) характеризує рівень спроможності емітента цінних паперів своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму за борговими зобов'язаннями відносно боргових зобов'язань інших позичальників;

г) рейтингова оцінка цінних паперів емітента - характеризує рівень спроможності позичальника (емітента) своєчасно та у повному обсязі обслуговувати зобов'язання за цінними паперами.

11. Рейтингова оцінка емітента – це:

а) це діяльність з надання професійних послуг на ринку цінних паперів, спрямована на визначення кредитоспроможності об'єкта рейтингування, яка може бути проведена рейтинговим агентством;

б) це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та/або його окремого боргового зобов'язання за національною шкалою кредитних рейтингів;

в) характеризує рівень спроможності емітента цінних паперів своєчасно та в повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму за борговими зобов'язаннями відносно боргових зобов'язань інших позичальників;

г) рейтингова оцінка цінних паперів емітента - характеризує рівень спроможності позичальника (емітента) своєчасно та у повному обсязі обслуговувати зобов'язання за цінними паперами.

12. Хто затверджує перелік міжнародних рейтингових агентств, які мають право визначати обов'язкові за законом рейтингові оцінки емітентів та цінних паперів:

а) Антимонопольний комітет;

б) КМУ;

в) Нацкомфінпослуг;

г) НКЦПФР.

13. Які з нищевказаних уповноважених рейтингових агентств, включені до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств:

а) Fitch Ratings;

б) Moody's Investors Service;

в) ТОВ «Кредит-Рейтинг»;

г) Standard and Poor's.

14. Чи існують єдині критерії щодо визначення рейтингової оцінки емітентів та цінних паперів:

а) так;

б) ні.

15. Ефективність корпоративного управління визначають як результат поєднання факторів:

а) особливості національного законодавства;

б) тип власності;

в) приватизація державної власності;

г) забезпечення прав акціонерів.

16. До показників, що відображають ступінь дотримання в компанії принципів корпоративного управління відносять:

а) динаміка обсягу реалізації товарів;

б) динаміка прибутку від звичайної діяльності до оподаткування;

- в) рівень ризику «розмивання» частки акціонерів в статутному капіталі;
- г) ступінь захищеності прав акціонерів.

17. Який варіант не є підходом до визначення організаційної ефективності:

- а) цільовий підхід;
- б) вибіркового підхід;
- в) внутрішньо-організаційний підхід;
- г) конкурентний підхід.

18. В економічній літературі вирізняють 4 підходи до визначення організаційної ефективності:

- а) системний, вибіркового, науковий, конкурентний;
- б) системний, логічний, емпіричний, конкурентний;
- в) системний, цільовий, внутрішньо-організаційний, конкурентний;
- г) цільовий, системний, вибіркового, науковий.

19. Скільки виділяють груп показників, які є необхідними та достатніми при оцінці ефективності корпоративного управління:

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) 6.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть які показники є необхідними та достатніми при оцінці ефективності корпоративного управління.
2. Яке існує рейтингове оцінювання якості корпоративного управління?
3. Назвіть основні методичні підходи до визначення ефективності.
4. Перелічить основні фактори підвищення ефективності корпоративного управління.
5. Що таке рейтингове оцінювання корпоративного управління?
6. Які позитивні та негативні явища існують в системі рейтингового оцінювання?
7. Організаційна ефективність корпорацій.
8. Що таке ринкова ефективність?
9. Які існують критерії ефективності організаційної діяльності?

Теми рефератів

1. Особливості оцінки ефективності управління корпораціями (АТ) різного типу.
2. Оцінка ефективності портфеля цінних паперів акціонерних товариств.
3. Прогноз рівня рейтингу корпоративного управління

Тема 10. Соціальна політика і управління персоналу у корпоративних відносинах підприємства

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11.

Тема практичного заняття 11. Порівняльна характеристика і складання плану заходів щодо реалізації стратегії корпоративного управління

Мета: Обґрунтувати соціальну політику в корпоративному управлінні на підприємстві.

Практичне завдання:

1. Положення міжнародної декларації прав людини втілені у Конституції України. У нашій державі існує законодавча база, яка забезпечує права і свободу людини. Наведіть факти важливості дотримання прав громадян організаціями стосовно сфер, які означені в таблиці та заповніть таблицю 1.

Таблиця 1 – Факти важливості та ступеня дотримання прав громадян організаціями в корпоративному управлінні

Сфера	Факти
Здоров'я й безпека	
Економічна дискримінація	
Діти	

2. Розробіть концепцію для інтеграції соціальної відповідальності в підприємство. При цьому слід пам'ятати, що соціальна відповідальність бізнесу – це комплексне питання, яке включає сім сфер (табл. 2). Звіряючись з даними таблиці, охарактеризуйте концепцію, яка вписується в бізнес-стратегію підприємства – мережі роздрібною торгівлі.

Таблиця 2 – Концепції соціальної відповідальності бізнесу

Сфери соціальної відповідальності						
Організаційне управління	Права людини	Трудові відносини	Чесні операційні практики	Відносини із споживачами	Захист навколишнього середовища	Розвиток і підтримка громад

3. Визначте можливі ризики виникнення кризової ситуації в залежності від рівня соціальної відповідальності бізнесу, спираючись на дані таблиці 3.

Таблиця 3 – Характеристика ризиків щодо кризової ситуації

Рівень КСВ	Зміст і Характерні риси	Приклади існуючих практик	Ризик виникнення кризової ситуації

протиправності / безвідповідальності	Компанії не дотримуються правових конвенцій, які діють у суспільстві	Застосування праці нелегальних іммігрантів з недотриманням норм безпеки, оплати праці, тривалості робочого часу тощо. Недостовірна звітність. Нечесна реклама.	
законослухняності	Компанії дотримуються закону в мінімально необхідному для їх існування ступеню	Відповідність існуючим стандартам безпеки продукту. Виплата заробітної плати не нижче за мінімальну. Утилізація виробничих відходів.	
фрагментарності	Компанії здійснюють обмежену діяльність, що асоціюються з поширеною трактовкою соціальної відповідальності. Мотивація різна – від орієнтирів на прибуток у довгостроковій перспективі до задоволення особистих потреб власників	Участь у благодійних програмах. Спонсорство. Підтримка місцевих територіальних громад. Забезпечення функціонування об'єктів соціальної інфраструктури для персоналу організації. Підвищення якості.	
стратегічний	Організації пропагандують системний цільовий підхід до різних видів діяльності, що забезпечує ріст фінансових показників. Мотивація діяльності носить стратегічний характер	Управління персоналом, шляхом відбору, підтримки і розвитку людських ресурсів. Обслуговування споживачів, з урахуванням їх потреб і забезпечення взаємозв'язку. Вдосконалення менеджменту якості	
всілякої підтримки суспільства	Компанії формують стратегію розвитку орієнтуючись на ефективний бізнес незалежно від фінансового результату	Працевлаштування інвалідів, представників національних меншин. Використання екологічно чистої сировини. Захист лісів.	

Питання для самоконтролю

1. Корпоративна соціальна відповідальність: сутність, специфіка.
2. Об'єкти та суб'єкти корпоративної соціальної відповідальності.
3. Аргументи на підтримку корпоративної соціальної відповідальності.
4. Фактори обмеження корпоративної соціальної відповідальності.
5. Концепції КСВ.
6. Роль держави у просуванні принципів КСВ.
7. Перспективи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні.

Тестові завдання:

1. Відповідальність, викликана реальною владою бізнесу – це:

- а) КСВ;
- б) корпоративне громадянство;
- в) внутрішні джерела КСВ;
- г) зовнішні джерела КСВ.

2. Правову основу проектів корпоративної соціальної відповідальності організації складають:

- а) законодавчі й нормативно-правові акти;
- б) статут компанії;
- в) правила маркетингової діяльності й внутрішні кодекси;
- г) соціальні програми.

3. Ділова практика стосовно персоналу компанії відноситься до:

- а) внутрішньої КСВ;
- б) зовнішньої КСВ;
- в) змішаної КСВ;
- г) немає вірної відповіді.

4. Що відноситься до внутрішньої КСВ?

- а) безпека й охорона праці;
- б) виробництво якісної продукції;
- в) ліквідація стихій;
- г) немає вірної відповіді.

5. Врегульована нормами права специфічна система суспільно-колективних правових відносин між роботодавцями, найманими персоналом, державою в ході реалізації інтересів і прав у сфері соціально-економічних і трудових проблем – це:

- а) соціальне партнерство;
- б) трудовий договір;
- в) колективний договір;
- г) соціальна політика.

6. Сукупність норм етики та принципів, якими керується компанія та її працівники, й охоплює різні явища – це:

- а) корпоративний кодекс;
- б) культура підприємництва;
- в) етика бізнесу;
- г) немає вірної відповіді.

СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ДІЛОВА ГРА №1

Учасники:

1. Команда перша представляє та відповідає за діяльність підприємства АТ «Фортуна-банк».
2. Команда друга представляє та відповідає за діяльність підприємства АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК».
3. Регулюючий орган (2-3 учасники)?

Правила вирішення ситуаційної вправи: Присутні поділяються на учасників гри. Кожна команда отримує ситуаційне завдання для свого підприємства. Керівник гри (викладач) ставить запитання, на які команди мають дати обґрунтовані відповіді і за які отримують бали. Учасники, що представляють регулюючий орган, слідкують за правильністю відповідей та роз'яснюють помилки та неточності. Кількість запитань необмежена. В кінці гри керівник підраховує бали учасників та визначає переможців.

Суть справи:

Підприємства однієї банківської галузі АТ «Фортуна-банк» та АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» зареєстровані як акціонерні товариства, статутний капітал підприємств складає 216450 тис. грн.

Таблиця 6.1. Структура статутного капіталу підприємств така:

	АТ «Фортуна-банк»	АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК»
Акцій, всього	216450	216450
Привілейовані акції	15980	10130
Прості акції	130093	141110
У том числі по закритій підписці		ЈФ
Прості акції у державній власності	40210	35010
Прості акції у власності підприємства	30167	30200

Ситуаційне завдання 1. Підприємства планують збільшити статутний капітал на 4% шляхом випуску акцій. Які акції - привілейовані чи прості можуть випустити підприємства? Представити можливу структуру статутного капіталу після його збільшення.

Ситуаційне завдання 2. Рішення про випуск акцій підприємством АТ «Фортуна-банк» було оформлено протоколом, а підприємством АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» - договором. У протоколі АТ «Фортуна-банк» було зазначено: фірмове найменування емітента, найменування контролюючого органу, дані про розміщення раніше випущених в обіг цінних паперів, номінальну вартість акцій, порядок виплати дивідендів, порядок повідомлення про випуск і порядок розміщення акцій. У договорі АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» було зазначено: найменування емітента та його місцезнаходження, вартість основних і оборотних засобів емітента, мету випуску акцій, дані про загальну суму емісії і кількість акцій, порядок виплати дивідендів, черговість випуску акцій (випуск відбувається різними серіями). Для реєстрації випуску цінних паперів документи передали Міністерству фінансів України. Яке підприємство допустило порушення?

Ситуаційне завдання 3. Привілейовані акції підприємств були випущені з фіксованим процентом до їх номінальної вартості у розмірі 8 % річних. Причому підприємство АТ «Фортуна-банк» у поточному році отримало прибутку 15060 тис. грн., а АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» - 13036 тис. грн., сума

за банківський кредит АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» складає 1200 тис. грн. Обґрунтувати порядок виплати доходу по акціях.

Ключ до рішення:

Ситуаційне завдання 1. Статутний капітал підприємств збільшиться на 8658 тис. грн. та буде становити 225108 тис. грн.. Підприємство АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» може без порушень випустити на цю суму привілейовані або прості акції. Підприємство АТ «Фортуна-банк» може додатково випустити лише прості акції. Структура статутного капіталу підприємств стане наступною:

Таблиця 6.2. Структура статутного капіталу підприємств така:

	АТ «Фортуна-банк»		АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК»	
	Сума	частка,%	сума	частка,%
Акцій, всього	225108	100	225108	100
Привілейовані акції	15980	7	18788	8
Прості акції	138751	62	141110	64
У том числі по закритій підписці	130093	58	141110	64
Прості акції у державній власності	40210	18	35010	15
Прості акції у власності підприємства	30167	13	30200	13

Ситуаційне завдання 2. Дивіденди по акціях виплачуються один раз на рік за підсумками календарного року в порядку, передбаченому статутом АТ, за рахунок прибутку, що залишається у його розпорядженні після сплати встановлених законодавством податків, інших платежів у бюджет та процентів за банківський кредит. Виплата дивідендів по привілейованих акціях АТ «Фортуна-банк»: $15980 * 8/100 = 1278,4$ тис. грн. Виплата дивідендів по привілейованих акціях АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК»: $18788 * 8/100 = 1503,4$ тис. грн. Підприємство АТ «Фортуна- банк» може виплатити дивіденди за привілейованими акціями з одержаного прибутку, а АТ «БРОКБІЗНЕСБАНК» - з величини прибутку повинно сплатити 1200 тис. грн. за банківський кредит, тому величина чистого прибутку складатиме 11836 тис. грн.

(13036-1200), що буде недостатньо для виплати дивідендів. Виплата дивідендів проводиться у розмірі, зазначеному в привілейованій акції, незалежно від розміру одержуваного товариством прибутку у відповідному році. У тому разі, коли прибуток відповідного року є недостатнім, виплата дивідендів по привілейованих акціях проводиться за рахунок резервного фонду.

ДІЛОВА ГРА №2:

Учасники:

1. Команда перша представляє та відповідає за діяльність підприємства ПАТ «Поділля».
2. Команда друга представляє та відповідає за діяльність підприємства ПАТ «Володарка».
3. Регулюючий орган (2-3 учасники)/

Правила вирішення ситуаційної вправи: присутні поділяються на учасників гри. Кожна команда отримує ситуаційне завдання для свого підприємства. Керівник гри (викладач) ставить запитання на які команди мають дати обґрунтовані відповіді і за які отримують бали. Учасники, що представляють регулюючий орган, слідкують за правильністю відповідей та роз'яснюють помилки та неточності. Кількість запитань необмежена. В кінці гри керівник підраховує бали учасників та визначає переможців.

Суть справи:

Підприємства однієї галузі «Поділля» та «Володарка» зареєстровані як публічні акціонерні товариства, статутний капітал підприємств складає 216450 тис. грн.

Структура статутного капіталу підприємств наступна (тис, грн.):

	ПАТ «Поділля»	ПАТ «Володарка»
Акції, всього	216450	216450
Привілейовані акції	15980	10130
Прості акції по закритій підписці серед працівників	130093	141110
Прості акції у державній власності	40210	35010
Прості акції у власності підприємства	30167	30200

Ситуаційне завдання №1. Підприємства планують збільшити статутний капітал на 4% шляхом випуску акцій. Які акції - привілейовані чи прості можуть випустити підприємства? Представити можливу структуру статутного капіталу після його збільшення.

Ситуаційне завдання №2. Рішення про випуск акцій підприємства ПАТ «Поділля» було оформлено протоколом, а підприємством ПАТ «Володарка» - договором. У протоколі ПАТ «Поділля» було зазначено: фірмове найменування емітента, найменування контролюючого органу, данні про розміщення раніше випущених в обіг цінних паперів, номінальну вартість акцій, порядок виплати дивідендів, порядок повідомлення про випуск і порядок розміщення акцій. У договорі ПАТ «Володарка» було зазначено: найменування емітента та його місцезнаходження, вартість основних і оборотних активів емітента, мету випуску акцій, дані про загальну суму емісії і кількість акцій, порядок виплати дивідендів, черговість випуску акцій (випуск відбувається різними серіями). Для реєстрації випуску цінних паперів документи передали Міністерству фінансів України. Яке підприємство допустило порушення.

Ситуаційне завдання №3. Привілейовані акції підприємств були випущені з фіксованим процентом до їх номінальної вартості у розмірі 8% річних. Причому підприємство ПАТ «Поділля» у поточному році отримало прибуток 15060 тис. грн., а ПАТ «Володарка» - 13036 тис. грн., сума за банківський кредит ПАТ «Володарка» складає 1200 тис. грн. Обґрунтувати порядок виплати доходу по акціях.

Ситуаційне завдання №4. Підприємства для покриття збитків від господарської діяльності реалізують акції номінальною вартістю 1 тис. грн. інституціональним інвестором за ціною 2 тис. грн. за акцію. Підрахувати дохід підприємств з урахуванням платежів у бюджет, якщо ПАТ «Поділля» продало 100 акцій, а підприємство ПАТ «Володарка» - 120.

Ситуаційне завдання №5. Підприємства вирішили провести емісію цінних паперів у бездокументальній формі. Емітент оформлює лише один глобальний сертифікат, причому розмір статутного капіталу емітента складає 850 тис. грн. ПАТ «Поділля» планує випуск цінних паперів на суму 250 тис. грн., а ПАТ «Володарка» - на суму 150 тис. грн. З яким підприємством буде оформлений сертифікат? Вказати особливості оформлення глобального сертифікату.

Рекомендована література

Базова

1. Балабаниць А.В., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Мацука В.М. Корпоративне управління : навчальний посібник (для студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 242 «Туризм» (усіх форм навчання)). Маріуполь : МДУ, 2019. 234 с.
2. Бондар-Підгурська О. В., Глебова А. О. Ділове адміністрування (Корпоративне управління): навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. 488 с.
3. Горьовий В. П. Корпоративне управління: навчальний посібник. Київ: «ЦП «Компринт», 2020. 490 с.
4. Живко З. Б., Святюк О. Р., Копитко М. І. Корпоративне управління в системі економічної безпеки : навчальний посібник. За заг. ред. З. Б. Живко. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 456 с.
5. Швець Ф. Д. Корпоративне управління : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 320 с.

Додаткова

6. Анісімова О. М., Анісімов Д. О. Рівень використання інформаційних систем як важлива складова потенціалу у корпоративному управлінні. Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки. 2017. № 4. С. 146-149.
7. Козирева О. В. Конспект лекцій з дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності). Харків : НФаУ. 2018. 295 с.
8. Мішеніна Г. А., Матвєєва Ю. Т. Корпоративне управління : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2018. 212 с.
9. Полінкевич О. М. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління підприємницьких структур. *Економічний форум*. 2017. № 4. С. 158–167.
10. Сердюков К. Г. Організація стратегічного управління акціонерним товариством в умовах трансформації корпоративного контролю. *Управління розвитком*. 2017. № 1–2. С. 89–94.
11. Феєр О. В. Корпоративне управління : курс лекцій для студентів ОС «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент». Мукачево : МДУ, 2017. 85 с.
12. Balanovska T. I., Kharchenko H. A., Artiukh T. O. Management: Textbook. Kyiv: CP "Comprint", 2021. 245 p.
13. Navrysh O., Dramaretska K. Leadership : textbook for students of higher education of the first (bachelor) level of specialty 073 Management. Kyiv : TsP "KOMPRYNT", 2022. 458 p.

Інформаційні ресурси

Інтернет джерела:

14. Децентралізація дає можливості, 2021 : <https://decentralization.gov.ua>
15. Законодавство України : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
16. Сайт Верховної ради України : <http://www.rada.gov.ua>
17. Сайт Кабінету міністрів України : <http://www.kmu.gov.ua>
18. Інструментарій сучасного менеджменту : <http://www.management.com>
19. Інтернет-портал для управлінців : <http://www.management.com>
20. Загальноекономічний глосарій : <http://www.ssu-ekonomika.net>
21. Державна служба статистики України : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку : <http://www.ssmc.gov.ua/fund/sro>
23. Балабаниць А.В., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Мацука В.М. Корпоративне управління : навчальний посібник (для студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 242 «Туризм» (усіх форм навчання)). Маріуполь : МДУ, 2019. 234 с. : https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/1649/1/NP_Korp_upravlinnia.pdf
24. Швець Ф. Д. Корпоративне управління : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2017. 320 с. : <https://ep3.nuwm.edu.ua>
25. OECD, Principles of Corporate Governance : <http://www.oecd.org/daf/ca/corporategovernanceprinciples/25778905.pdf>